

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΩΝ

ΑΠΟ Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΙΒ'.

ΞΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕ και σήμερα τα τόσο ενδιαφέροντα και χαριτωμένα «Απομνημονεύματα» της μεγαλειέρας καλλιτέχνιδος του τέλους του περασμένου αιώνας Σάρας Μπέρναρ. Στο μέρος αυτό των «Απομνημονεύματων» της ή σθεία Σάρας, όπως την αποκαλούσαν τα εκατομμύρια των θαυμαστών της, διαγείται την πρώτη της «τουρνέ» στην Άγγλια.

«Ο Άγγλικός λαός—γράφει—είνε, κατά τη γνώμη μου, ο πιο φιλόξενος λαός του κόσμου. Όταν ο Άγγλος σου ανοίξει την καρδιά του, δεν θα την ξανακλείσει ποτέ. Σου συγχωρεί όλα σου τα ελαττώματα και χαμογελά με όλες σου τις ιδιοτητές. Γι' αυτό το λόγο δε παρέμεινα επί είκοσιπέντε ολόκληρα χρόνια ή αγαπημένη και χαιδεμένη καλλιτέχνης του Λονδίνου.

Είχα μείνει κυριολεκτικώς κατενοουσιασμένη από την πρώτη βραδιά που πέρασα στην Άγγλική πρωτεύουσα. Όταν γύρισα στο σπίτι μου, είχα γίνει κατά μαλακόνη.

Όσο, το άλλο βράδυ, έτρεμα κυριολεκτικώς το αγγλικό Κοινό. Θα έπαιξα για πρώτη φορά μπροστά του στο θέατρο «Γκάρντν».

Ήξερα εκ των προτέρων, ότι οι Άγγλοι περιέμεναν πολλά από μένα κι' αυτό άκριβώς μ' έκανε να παγώσω απ' τον τρόμο μου και να χυθώ κρυμμένη από ένα τρελλό κούρσο...

Όταν πρωτόανα την εμφάνισή μου στη σκηνή, ήμουν δειλή, μά δεν λάθαινα εστράζ. Γι' αυτόν λόγο ονί πασαροίνα, όταν το βλέπια μου αντίκριζε τη ματιά κανενός θεατού και ντροπέοιμον γιατί μιλούσα δυνατά μπροστά σε τόσο κόσμο. Αυτό όφελετο στην ανατροφή που είχα λάβει στο μοναστήρι όπου σπούδαζα, να δέν ήξερα ακόμα τί θα πη εστράζ.

Η πρώτη φορά που έπαθα πραγματικώς εστράζ, ήταν κατά τον Ιανουάριο του 1869, στην έβδομη ή ογδόη παράστασι του «Διαδάτω» του Κοκτέ. Η έπατρία του μικρού αυτού άριστογνήματος ήταν κολλοσιαία. Έγώ από πάντων είχα γοητευθεί σ' όλες τις προηγούμενες παραστάσεις το Κοινό και ιδιαίτερος τους θεατάς.

Όταν λοιπόν έμεινα την εμφάνισή μου έκεινο το βράδυ, χωρίς να το περιμένο, άκουσα ένθουσαδή χειροκροτήματα. Άμέσως γύρισα προς το άνωκατοικό θεωρείο, νομίζοντας πως ήρχε οθεί από θέατρο και τον χειροκροτούσαν. Μά όχι, το θεωρείο ήταν άδειο και απ' αυτό βεβαίωθηνα, ότι χειροκροτούσαν κι' επευφημούσαν έμένα. Άμέσως κρυφτήρα από ένα νευρικό τρεμομάμαρα κι' έννοιση μα τρελλή έπαθμια να κλάω.

Όσο, συγχρητήρα και σμειοσια κι' έκεινο το βράδυ ένα πρωτορανή θράιμο. Πέντε φορές με άνεκάλισαν στη σκηνή. Όταν μάλιστα βγήκα απ' το θέατρο, οι φουτράι, παρατημένοι σε δύο γραμμές, μου προσέφεραν πελώριες άνθοδέσιες.

Μόλις όμως γύρισα στο σπίτι μου, ριχτήρα κλαίνοντας στην άγκυλιά της τυρλής γιαγιάς μου.

—Τι έχεις, μικρούλα μου; με φώτρες με τρυφερότητα.

—Γιαγιά μου, της απάντησα, είμαι χαμένη. Θέλω να με κάνουν «Άστορ» κι' έγώ δεν έχω ακόμα τη δύναμη γ' άνταπειροθί σης προσδοκί τους. Να δήςτε που τα χειροκροτήματά τους κι' ή επευφημίες τους θα με σπρωκώσουν!

Τότε ή γιαγιά μου πήρε το κεφάλι μου μέσ' στα χέρια της και, χαιδεύοντας τα μαλλιά μου, μου είπε :

—Φοβάσαι τη στιγμή που ή τήχη σου χαμογελάει; «Ω!... είνα πολύ κακός στρατώτης!... Σπούτασια άμέσως τα δάκρυά μου και ύποχρηθηνα στη γιαγιά μου, ότι θα προσπαθήσω να φανώ άνταξία των προσδοκίών του Κοινού. Μά από τότε άκριβώς κατάλαβα τί θα πη εστράζ.

Με το φόβο λοιπόν, μίρως πάθο εστράζ, προετοιμαζόμιν να παίζω τη «Φαίδρα», στην όποια θα έμπαρλιόμιν για πρώτη φορά από του άγγλικού Κοινού. Τρεις φορές έβαλα κοκαλάκι στα μάγουλά μου και μαύρισα τα μάτια μου, και και τις τρεις φορές τα σκούπισα όλα με το σφουγγάρι, γιατί νόμιζα πως είμαι τρομαχέ άσχημη.

Νόμιζα ακόμα πως είμαι πολύ άδύνατη και πολύ κοντή.

Επίσης έβλεπα κάθε τόσο τα μάτια μου και μιλούσα μόνι μου, για να δοκιμάσω τη φωνή μου, την όποια είχονα άτασια.

Έπαινο σ' αυτά, ήρθαν και μ' είδοποιήσαν ότι ή δεύτερα πράξις της «Φαίδρας», στην όποια θα έμεινα την εμφάνισή μου, άρχισε. Κι' έγώ δεν είχα φορέσει ακόμα ούτε τον πέπλο μου, ούτε τη ζώνη μου, ούτε τα δαχτυλίδια μου. Κόντηρα κυριολεκτικώς να τρελλώσω. «Όσο, μουμύωρισα άσναίσιθητα τους πρώτους στίχους του ρόλου μου:

Ίδού αυτός!... Το αίμα μου πού νίγει την καρδιά μου καθώς τον έλεγο λημονά...

Έξαρνα τότε ή λέξις «λημονά» μου χτύπησε στο μυαλό!... Σκέφτηρα ότι ήταν ενδοκίμενο να λημονήσω μόλις έβγαίνα στη σκηνή, τι έπρεπε να πώ...

Μά να!... να!... Το είχα λημονήσει κιόλας! Τι θα έλεγα παρακάτω από το «Καθώς τον βλέπω, λημονά...»; Το είχα ξεχάσει, Θεέ μου, και στεκόμιν ον άπολήθονή. Οι άλλοι συνάδελφοί μου με κυττούσαν έντομεταξύ κατάληκται. Άκουσα μάλιστα τον Γκόντ να ψυθίξει: «Τρελλάθηκε!»

Έκεινή άκριβώς τί στιγμή, μου φώναζαν να βγώ στη σκηνή... Έβγήρα πράγματι, νομίζοντας πως είχα φτάσει ή τελευταία μου στιγμή...

Άμέσως οι θεατά, που κατέκλυζαν την αίθουσα, με χειροκροτήσαν μ' ένα τρελλό ένθουσασιό. Τότε έγώ, ενώ ύποκλινόμιν άσναίσιθητα, ψυθίξα μόνι μου, ψυθίξα :

—Ναι!... να!... θα δήςτε!... Θα σάς δώσω το αίμα μου, τη ζωή μου, την ψυχή μου...

Κι' άμέσως άρχισα ν' άπαγγέλω το ρόλο μου που τον είχα ξεχάσει.

Μά τώρα ή λέξις έβγαίναν μόνες τους απ' το στόμα μου, χωρίς να καταβάλω καμιά άπόπειρα προσάθεια για να τις θυμηθώ...

Είχα άρχισει καλά και πίστευε δεν μπορούσε να με σπαμάρησει. «Υπέφερα... έλλαγα... ίκευνα... φώναζα, σύμφωνα με το ρόλο μου. Μά όί' αυτά ήσαν πραγματικά. Υπέφερα φοιχτά και τα δάκρυά μου έμειναν στα μάγουλά μου...

Έτσι όμως έφθάρεινα...

Τέλος, όταν ή αιδμία έπρεσε, έπεσα κι' έγώ άναίσιθη κι' έξαντλημένη από την προσπάθειά μου πάνω στα σανίδια της σκηνής. Άμέσως ο Μοινέ Σουλιέ με μετέφερε στο καμαρίνι μου.

Ένωμεταξύ, το Κοινό, άγρονότας τί συμβαίνει, χειροκροτούσε κι' επευφημούσε για να ξαναπαροισαστώ μπροστά του. Κι' έγώ θα ήθελα πολύ να είχαριστήσω τους καλούς Λοντρούς για την άποθέσι τους, μά δεν μπορούσα να σταθώ στα πόδια μου.

Η μεγάλη μου έπαθμια να καταστήσω το άγγλικό Κοινό, με είχε ξαναλήσει. Την ίδια νύχτα, μόλις γύρισα στο σπίτι μου, άρχισα να νύνα άμωκτώσιες. «Όλοι τότε άνήγηθησαν τόσο, ώστε έτρεξαν στη Γαλλία προσέβα για να μου ήρωίν γιατρό.

Πράγματι, σε λίγο έφτασε ο δόκτωρ Βεντρά, άρχίατος του Γαλλικού νοσοκομείου στο Λονδίνο, ο όποιος με βρήκε άσάλευτη στο κρεβάτι μου, 6-μια με πελυμένη. Τρώμαξε τόσο απ' την κατάσταση μου, ώστε είπε ότι έπρεπε να είδοπαθη ή οικογενικά μου. Μά έγώ με χειρονομίες, γιατί δεν μπορούσα να μιλήσω, το άπαγόρευσα αυτό. Έπειτα μου έδωσαν μολύβι και χαρτί κι' έγγραφο: «Προσκαλέστε τηλεγραφικώς απ' το Παρίσι το δόκτωρα Παρό».

Ο δόκτωρ Βεντρά έμεινε κοντά μου ολόκληρη σερβόν τη νύχτα, βάζοντας κάθε πέντε λεπτά λίγο άνάμεια στο χέλι μου. Τέλος, κατά τις πέντε το πρωί, ή άμωκτώσις έμειναν κι' άποκομήθηνα, χάρις σ' ένα νευρικό του δόκτωρος Βεντρά.

Το βράδυ έκεινο θα παίζαμε την «Ξένη» του Δουμά. Έπειδή ο ρόλος μου στο έργο αυτό δεν ήταν πολύ κομρατικός, μόλις έπληθρα, νιώθοντας τον έαπό μου κάτω κλιάνηρα, δήλωσα ότι θα έπαζα. Μά ο δόκτωρ Παρό, ο όποιος γύρισε το απόγευμα απ' το Παρίσι κι' ο όποιος ήταν γιατρός μου από χρόνια, θέλησε να μου το άπαγορεύσει, όπως επίσης μου άπαγόρευσε να σηκώθώ απ' το κρεβάτι μου.

Μά εκείνη τη στιγμή μου άνήγγειλαν την έπισκεπή του δόκτωρος Βεντρά και του λιτρειοσαρίου της «Γαλλικής Κομωδίας» κ. Μεγέ.

Ό τελευταίος έχοχόταν για να μάθω άν θα έπαζα στην «Ξένη», όπως είχε άναγγειθεί ήδη στο προγράμμα.

ΣΤΟ ΠΡΟΞΕΧΕΣ : Η συνέχεια.

Η Σάρα Μπέρναρ στο ρόλο των «Γελοιοποιών» του Ζαμακόξ.